

MIN FARFAR OCH MORFAR

Av Henrik Isaksson, N. Stensjön, Byske. Härstammar från Klusån.

Min mor Bertha var en stor berättare, och otaliga historier från hennes ungdom fick vi höra. I hennes berättelser var hennes far ofta hjälten. Däremot så var det enda vi visste om farfar att pappa Helmer en gång sagt: ”När han var ung så var han soldat”.

Så äntligen, min bror Berthold hittade uppgifter om farfar Otto i P10:s arkiv i Strängnäs. Det var ett utdrag från hans vapenbok. Han hade varit livvakt på Gripsholms slott med 75 riksdaler i årslön i ett femårskontrakt. Hans soldatnamn var ”Järv”, ”efter den väst han bar”.

Den 8 mars 1885 räddade han slottsväbel Hans Ove Rasks son från att drunkna i Mälaren. Tacksamheten för hans ingripande var stor och man friskrev honom från kontraktet med full soldatlön, fast det var nästan två år kvar av kontraktstiden. Dessutom fick han ytterligare 20 riksdaler och all mat han kunde bära, när han den 12 mars började färden hem.

När han passerade Sundsvall köpte han där en planta lärkträd för 2 riksdaler. Nu hade han pengar att lösa ut syskonen från hemmanet och lärkträdet skulle bli hans gårdsträd.

Jag har skrivit en bok om hans färd hem och första mötet med min morfar. Genom min mor visste vi, att de var väl bekanta. Boken har titeln ”Otto och Julius, en släktrönikä” och den finns att köpa. Tel. 0912-61660 eller www.snickarsmedjan.se. Här följer nu en bit av första kapitlet:

OTTOS HEMRESA FRÅN GRIPSHOLMS SLOTT OCH FÖRSTA MÖTET MED JULIUS

Ankomsten till Sunderbyn 1/6 1885.

Han klev ut och satte sig på den höga tröskeln till höladan, gnuggade sömnen ur ögonen och försökte med fingrarna reda ut det tovigga håret. Han hade kommit hit till Sunderbyn sent i går kväll och fått löfte att sova i ladan, bara han inte rökte eller satte eld på den. Ett löfte som inte var svårt att hålla då han inte ens ägde ett elldon.

Han behövde nog gå ned till älven och tvätta sig grundligt. Inte för att det var varmt i vattnet men ett dopp skulle nog inte skada.

Morfar Julius stuga efter en målning av Ylva Lundberg

Det var första veckan i juni och ängarna var gröna, många vårblommor hade slagit ut och doften var nästan bedövande, det hade varit en fin vår.

Torsdagen den 12 mars hade hans tid som kontraktssoldat tagit slut och han hade hemförlovats. Rent instinktivt kände han efter i lomfickan att börsen var kvar. Där hade han de 18 riksdaler silvermynt som han hade sparat

ihop och de 375 riksdaler riksmünt som var hans soldatlön. Han hade dessutom 20 riksdaler, som han fått som belöning för att han räddat slottsväbel Hans Ove Rasks son från att gå ner sig i Mälaren och drunkna. Det bästa av allt var att han lösts från soldatkontraktet två år i förtid. Så lyckosamt utan gräns.

Om han visste rätt var de silvermynt han hade, värde som 4 vanliga riksmünt. 467 riksdaler, nu kunde han lösa ut sina syskon och överta gården och ändå ha lite pengar över. De skulle nog bli rätt förvånade att se honom komma hem redan nu.

Borta vid den vackra Norrbottensgården, som nog var huvudbyggnad, kom en man gående tydligen med avsikt att komma till honom. Hans steg var spänstiga och hela hans sätt visade på bestämdhet och självsäkerhet. Det här var nog ingen som böjde rygg i onödan för högheten.

– Gomorron, ha han sove bra? Bonden, klädd i rejäla vadmalsbyxor och en randig bussarong hälsade honom på långt håll.

– He vart ju sent i gåro kvällen, så vi hant ju int prata nå. Men kom o fålj me in så ska han få både frukosten o kaffe. He jer ju int var da man får soldatfrämmand.

Medan han talade hade han kommit fram och sträckte handen mot honom för att hälsa. Bondens handslag var fast för att inte säga kraftigt.

– Gomorron själv och tack för nattlogin. Jag het Otto Isaksson och ha vare soldat i Sörmlands regemente o är på väg hem. Handslaget han svarade med, var minst lika kraftigt, och på något vänligt vis mätte man varandra.

– Ja, jag het Julius, Julius Forsberg o he är min gård de här. Kom nu så går vi in, hustru min väntar me maten.

Orsaken till att bonden accepterade honom som gäst var nog att han fortfarande bar uniformen. Otto tog geväret och ränseln med sig, det var inget man lämnade med många steg.

Körvägen från ladan bort mot boningshuset var rak och jämn precis som allt han hittills sett av bondgården, ordning och reda. Omgiven av slätterängar och spirande sädesfält med den breda älven bara ett stenkast bort och med bondens välkända dialekt, kände han för första gången att nu var det inte långt hem.

Morfar Julius

Framme vid förstutrappen sparkade bonden av sig kängorna och Otto förstod att här gick man inte in med smutsiga skor, så han böjde sig ned och snörde av sig marschkängorna. Lite förvånad, så var det inte överallt. Farstudörren öppnades och kvinnan i dörröppningen log mot dem. Otto stelnade nästan till med gapande mun, det var den vackraste kvinna han sett på länge. Ett litet ovalt ansikte, som var omgivet av en sky av guldgult hår. Hon var klädd i vit linneblus och ankellång vadmalskjortel, där de nakna tårna stack fram. Otto tyckte det var fina kläder, det var ju inte söndag, och inte tid för kyrkobesök.

– Varsågod, ja har ställt fram lite mat. Hennes leende var varmt och gott och hon neg.

Bakom henne skymtade några barnansikten som blygt kikade på främlingen.

– Jaha det här är hustru min, Anna Caisa, men vi kallar henne bara ”Lill-Anna” o så har vi fyra barn, Anna, Lisa, Maria, Alma. Vi had en pojk, men han dog innan han vart 2 år. Men vi får väl skaffa fler, sa han skrattande och steg fram och lade armen om sin hustru, som rodnade lite generat.

– Pappa vem är det där? En av flickorna, kanske 5-6 år, klev fram men höll sin mamma hårt i kjorteln.

– Ska vi köp nå av han, eller har pappa snickrat nåt åt han? Den äldsta av flickorna drevs också av nyfikenhet.

– Tyst ungar o var int näsvis, flytta på er så vi kommer in.

Bondhustrun motade in barnen, samtidigt som hon vände sig om med ett: ”ja, varsågod o kom in”.

– Han får förlåta ungarna, det var en gårdfarihandlare här i går och Lill-Anna köpt nå tyg, så nu tror dom att alla främmandekarlar sälj nånting.

Julius flinade och Otto var förvånad, ingen hade bannat flickorna för deras oblyghet.

...